

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Membrum IV. De Regulis circa tempus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis.

Regula 5. Non raro numerus singularis in Scriptura plurali ponitur. Ita S. Augustinus 5. de Gen. ad lit. c. 10. pro exemplo affert illam sententiam Genes. 1. *Fons aque bat de terra, & irrigabat faciem terra.* pro *Fontes ascen-* bant.

Regula 6. Omnes pro multis, & multi pro omnibus in sacris literis ponuntur. Uti S. Augustinus l. 6. contra Pelag. c. 12. docet, & exemplo confirmat petito ex illo Gen. 17. *Urem multarum gentium posui te, cum tamen eidem alibi dicitur: In semine tuo benedicentur omnes gentes.*

Regula 7. Cum idem nomen substantivum in Nominativo ponitur cum Genitivo plurali, excellentiam quandam significat: Ita S. Hieronymus in cap. 1. Galat. & patet veritas illa ex his & aliis exemplis: *DEVS Deorum, Dominus Dominorum, Calum Calorum.*

Regula 8. Cum S. Scriptura omnia licere, vel facienda finenda, aut impetranda dicit, de bonis tantum & licitis omnino loqui censenda est. Ita Salmeron 14. proleg. formul. 19. hac ratione intelligendi sunt sequentes textus: *Omnia habent, sed non omnia expediunt.* 1. Cor. 10. *Omnia temptabunt.* Eccl. 3. *Omnia, quacunque orantes petitis, credite accipietis.* Marc. 11.

MEMBRUM IV.

De Regulis circa Tempus.

Regula 1. More Hebraeo frequenter in S. Literis praesens pro futuro ponitur: Ita Salmeron proleg. 15. reg. colligitur ex his & similibus textibus: *Pacem meam roborabo vobis.* Jo. 14. *Non do vobis pacem.* Exod. 5. *Ecce dimittam bonorum meorum do pauperibus.* Luc. 19.

Regula 2. Etiam praeteritum non raro pro praesenti ponitur in S. Scriptura. Uti idem Author reg. 3. docet, probante sequentibus textibus: *Venite, Domine, ego credidi,* pro quia Christus interrogaverat: *Credis hoc? Medius caecus ait: Spiritus meus &c.* pro exultat. Luc. 1.

Regula 3. Frequentissimum est in S. Scriptura, ut

titum pro Futuro accipitur: Ita S. Hieronymus in epist. ad E-
 phel. ubi sic loquitur: *Mos est iste scripturarum, ut interdum*
futura tempore praeterito declinentur. Verbi causa de cruce Do-
mini: Foderunt manus meas & pedes. & alibi de Passione eius:
Quasi Ovis ad victimam ductus est. Hoc autem ides, ne, quia
futura semper incerta sunt. hominum spes semper fluctuet, & va-
cillet ea, qua DEVS futura cognovit, apud quem nihil ambi-
guum est, quasi iam facta memorantur. Vt, quia praeterita se-
cundum Philosophos fieri infecta non possunt, qui audierint, quasi
iam facta habeant, qua futura sunt.

Regula 4. Sicut in scriptura imperandi modus pro optati-
 vo & futuro sumitur (maximè in imprecationibus Sanctorum)
 ita vicissim futurum pro imperativo accipitur. Ita Salmeron
 proleg. 15., ubi pro singulis membris exempla haec affert:
 Execaca cor Populi huius, id est, excacabis. Psal. 68. Pater no-
 ster, qui es in caelis. Sanctificetur nomen tuum, id est, utram
 sanctificetur. Matth. 6. In ore duorum aut trium testium stabit
 omne verbum, pro fiet.

Regula 5. Quando unum & idem verbum geminatur, ve-
 hementiam, & continuationem actionis, & confirmationem sen-
 tentia significat. Ita Salm. l. c. reg. 12. & patet ex sequenti-
 bus textibus: *Expectans expectavi Dominum. Psal. 39. Ca-*
stigans castigavi me. Psal. 117. Benedicens benedicam tibi.
Gen. 22.

Regula 6. Imperativus non semper habet vim praeccepti,
 sed interdum, si nominibus adhaereat, etiam vim deprecandi ha-
 bet. Uti Salmeron proleg. 11. can. 21. his exemplis ostendit:
 Miserere mei DEVS. Psal. 50. O Domine, saluum me fac. Psal.
 117. Vel etiam vim consulendi, ut, dum dicit Christus Matth.
 9. Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, qua habes. Et S.
 Paulus 1. Cor. 7. Solutus es ab uxore? noli quarere uxorem.

Regula 7. Multa dicuntur in Scriptura iuxta Opinionem
 temporu, quo gesta referuntur, & non iuxta, id, quod veritas
 praesentinebat. Ita S. Hieronymus c. 28. in Jeremiam, ubi Ana-
 thias dicitur Propheta, non quod esset, sed quod crederetur ta-
 lis. Et B. Virgo Matth. 14. dixit de S. Iosepho: *Ecce Pater*
meus (qui putabatur talis, & non erat) & ego dolentis quare-
amus te.

Regula 8. Mos est celeberrimus S. Scripturarum, ut his
 verbis:

verbia: In diebus illis: non solum, quae facta sunt, sed etiam profecti, adiungantur. Ita S. Chrysostomus homil. 10. in cap. Matth. ubi exemplo ex cap. 23. Matthæi petito id confirmat. Ubi dicitur: *Va autem pragnantibus in illis diebus.*

Regula 9. *Frequenter in S. Scriptura aliquid tunc fitur, quando innotescit, & non quando actu fit.* Ita S. Augustinus l. 83. qq. q. 69. sic Christus Matth. ult. dixit: *Data mihi omnis potestas in caelo, & in terra.* Non quod non iam data fuerit, sed quia post resurrectionem innotescit. Sic & idem Christus Luc. 2. dicitur profecisse, *etate sapientia &c.*

MEMBRUM V.

De Regulis circa Voces.

Regula 1. *Multi verba aut voces in scriptura ambigunt, imò etiam oppositas habent significationes.* Ita Salmeron leg. 15. reg. 32. Et patet in voce *benedicere*, quae interdum significat *laudare* juxta illud: *Benedicam Dominum in tempore.* Psal. 33. Interdum *benefacere*, uti Gen. 24. *Domine benedixit Domino meo valde.* Interdum *maledicere* Job. c. 2. *Benedic DEO, & morere.* Sic etiam extenditur interdum significat *percutere vel nocere* juxta illud: *Uti vidis i. Reg. 24. Non mittam manum meam, in Christum mitti.* Interdum *orare* significat ut *Isaia 1. Cum extiteris manus vestras, avertam oculos meos à vobis.* Interdum idem ac *benefacere* significat, ut *Prov. 31. Palmas suavitatis dicit ad pauperem.*

Regula 2. *Multi voces in S. Scriptura iuxta idem Hebraicum habent peculiare significationes: uti Salmeron leg. 33. sequentibus verbis ostendit.* *Dare manum*, idem ac *subjicere se* juxta illud *Thren. 5. Aegypto dedimus manum.* *Edificare domum*, idem est, ac *posteris relinquere*, quod fitu Lia & Rachel Gen. 29. domum Israël edificasse dicitur. *Ingressus & egressus* significat *praestare officium suum*, uti *Solomon dicebat 3. Reg. 3. Ego sum Puer parvulus, & non egressus & introitus meum.* *Cognoscere & alloqui* significat *concupiscere cum illa*, uti patet ex c. 4. Gen. dicitur: *Adam cognovit uxorem suam.* Et Cant. 8. *Quis habet*